

nog een *Hebeloma*-achtig ding, dat ook in het doosje werd gestopt, omdat het toch teveel 'achtig' was en dan ook niet naar radijs rook.

Dat bleek uiteraard een ontzettend leuke vondst te zijn en nog eenvoudig te determineren ook: plaatjes kijken in deel 1 van de Flora Agaricina Neerlandica (Noordeloos, 1988) was genoeg om de passende naam *Entoloma excentricum*, een uitzonderlijke Satijnzwam, te vinden. De naam slaat dus niet op de steel, die gewoon recht onder de hoed zit. Omdat er recent diverse goede beschrijvingen van deze soort zijn verschenen (Gröger, 1988; Noordeloos, 1992, waar ook een kleurenplaat te vinden is; Cetto (1975) geeft een kleurenfoto) nu alleen maar een korte karakteristiek van de vondst en een tekeningetje.

De hoed was licht bruinachtig tot geelachtig, met een leerachtig oppervlak, de lamellen waren roze met een bruine snede en de steel witachtig met lengtevezels. Het meest karakteristiek zijn de grote cheilocystiden, waartussen zich een vormeloze bruine massa bevindt.

Deze Satijnzwam komt wijd verspreid over Europa voor, maar is overal zeldzaam en vooral in droge graslanden, met name op kalk, te vinden (Gröger, 1988; Noordeloos, 1992).

Literatuur

- Cetto, B., 1975. I funghi dal vero 1, 5a, pl. 98.
Gröger, F., 1988. Pilze aus der DDR. 24. *Entoloma excentricum* Bres. - Marmorierter Rötling. Mykologisches Mitteilungsblatt 31: 15-18.
Noordeloos, M.E., 1988. Entolomataceae. In Bas & al. (eds.). Flora agaricina neerlandica, vol. 1. Balkema, Rotterdam.
Noordeloos, M.E., 1992. *Entoloma* s.l. Fungi Europaei 5. Saronno.

Else C. Vellinga & John Lennie, Haarlem

Cenococcums uit het stenen tijdperk

Coolia 39(1): 35-36

In juli van dit jaar kregen wij een groot aantal kleine zwarte bolletjes toegestuurd, van enkele mm's doorsnede en soms met iets van een onduidelijk naveltje. Het vermoeden dat het sclerotiën waren van *Cenococcum geophilum* Fr. werd bevestigd na vergelijking met recent herbariummateriaal. Deze in de Hypogaea-literatuur steeds als een buitenbeentje behandelde soort is op zich niet ongewoon. Het bijzondere van dit materiaal was echter dat het verzameld was op 3 meter beneden

het maaiveld, waar zelfs de meest fanatieke truffelaar met zijn schepje nooit zal komen. Gelukkig zijn er archeologen die wel zo diep gaan en de inzenders behoorden dan ook tot deze categorie onderzoekers. De opgravingen waar de vondst gedaan werd bevindt zich op de plek waar de A27, komend vanuit het zuiden, de Stichtse Brug is gepasseerd en dan stuit op de T-kruising die linksaf naar Almere en rechtsaf naar Zeewolde voert. Op deze plek wordt een viaduct voorbereid over de parallel aan de weg lopende Hoge Vaart. Het betreft dus een plek in de polder, enkele kilometers uit de kust, nog net op het gebied van de gemeente Almere. De laag waar de bolletjes uitkwamen heeft een geschatte ouderdom van 6000 jaar en bevatte ook resten van Berk, Eik en naaldhout. Daarnaast wezen verkoolde resten op bewoning door mensen, uit de periode die de archeologen de Nieuwe steentijd noemen. De *Cenococcum* was echter niet verbrand, hoewel daar door de zwarte kleur en de brosheid van het materiaal eerst wel aan gedacht werd. De vergelijking met het herbariummateriaal leerde echter dat de meeste oude bolletjes goed of zelfs beter geconserveerd waren dan sommige recente herbariumexemplaren. Kleur en consistentie van de zwarte buiten-, en de bruine binnenlaag van de dikke wand en de grootte van de holtes waren precies hetzelfde: echt ouderwetse kwaliteit! Zelfs de typische celstructuren waren goed bewaard gebleven.

De betrokken locatie heeft vroeger uiteraard op het vaste land gelegen en is later bedekt geraakt met veen en klei, kennelijk een uitstekende voorwaarde voor langdurige bewaring in goede staat. Later is deze plek weer deel gaan uitmaken van de Zuiderzee. Omdat het nu weer een stukje vast Flevoland is, waar onze werkgroep ijverig inventariseert, heb ik nog even getobd over de vraag of ik nu wèl of niet een formulier moest invullen. Oude gegevens worden immers zo gauw gewantrouwd! Ik heb er tenslotte maar van afgezien hoewel het in dit geval een vondst is waarvan de identiteit altijd kan worden gecontroleerd aan de hand van in het CBS-herbarium bewaard materiaal.

Huub van der Aa